

Голас Рафзімы

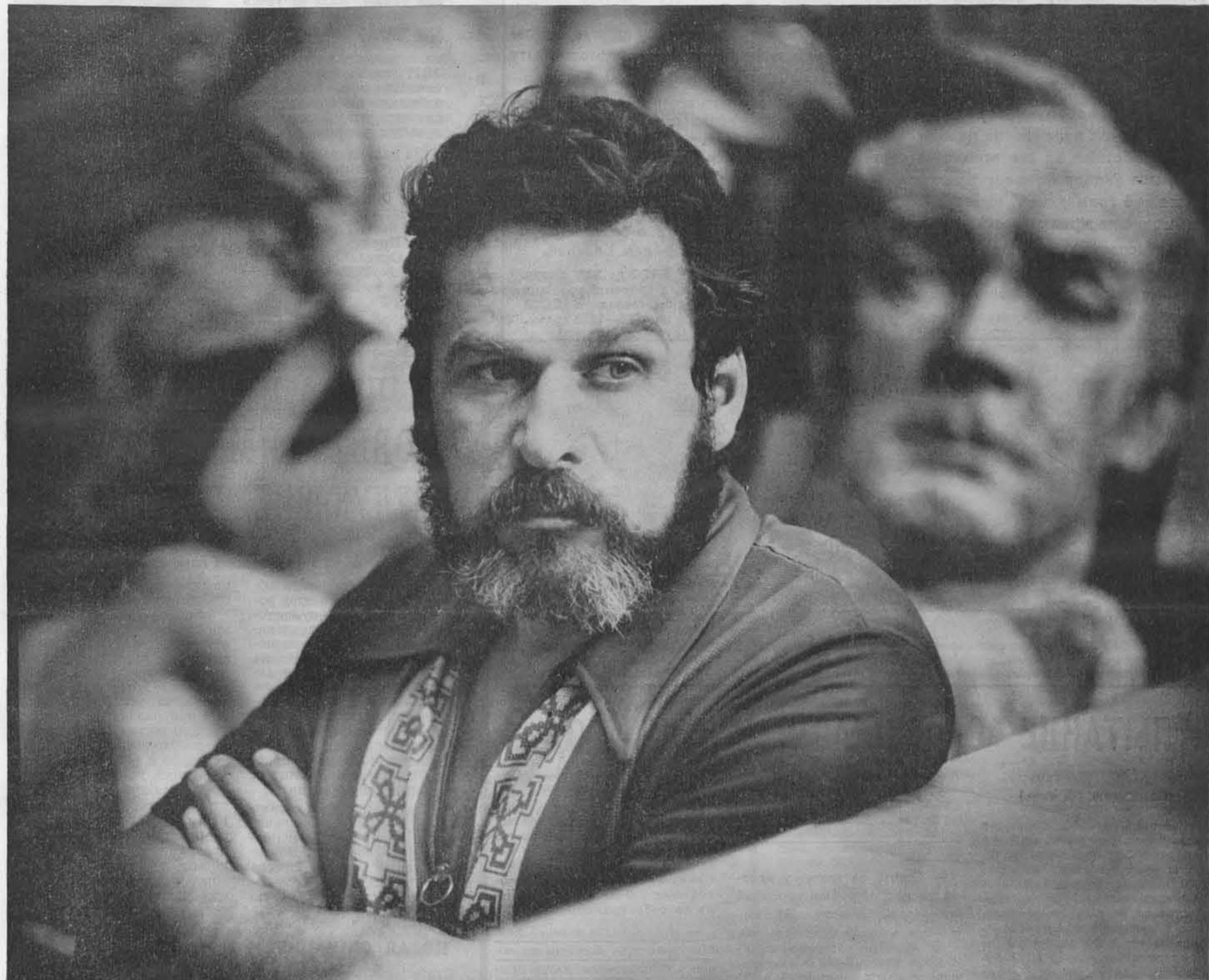
№ 3 (1418)

22 СТУДЗЕНЯ 1976 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 21-ШЫ

ЦАНА 2 КАП.

Беларускі скульптар Анатоль АНІКЕЙЧЫК. Нарыс аб ім змешчаны на 6—7-й стар.

Фота У. КРУКА.

ПЫТАННЕ СПАЗНІЛАСЯ НА 45 ГОД

Нядаўна ў доме Піліпа Кустовіча, жыхара беларускага сяла Корсунь, непадалёк ад Мінска, сустрэкалі госця з Канады, ураджэнца тутэйшых мясцін Стэфана Жыгуліча. Шмат зведаў на сваім вяку гэты чалавек. Калі яму споўнілася трынаццаць гадоў, пайшоў з бацькам шукаць работу. Скалясілі палавіну Расіі, але зароботку не знайшлі. Тады і прыйшло рашэнне пакінуць родны край.

Падобна Стэфану Жыгулічу, за пяцьдзесят гадоў, якія папярэднічалі Кастрычніцкай рэвалюцыі, Беларусь пакінулі звыш мільёна чалавек. У пошуках работы раз'ехаліся па ўсім свеце.

Праблему гэту каменціруе па просьбе карэспандэнта АДН намеснік старшыні Дзяржплана БССР Міхаіл ЗАВАРОТНЫ.

— Якія ў рэспубліцы суадносіны паміж попытам і прапановай рабочых месцаў?

— Плануючы заняццаць, мы ўлічваем натуральны прырост насельніцтва, — ён прагназіраваны да канца гэтага стагоддзя. Характэрна, што гэты прырост усё яшчэ адстае ад растуць патрэб у рабочай сіле.

Існуючая дыспарорцыя —

вынік дзвюх прычын. У другой суветнай вайне беларусы страцілі 2,2 мільёна чалавек — кожнага чацвёртага жыхара. Толькі год назад насельніцтва рэспублікі дасягнула даваеннага ўзроўню. Між тым эканамічны патэнцыял няспынна расце. За трыццаць пасляваенных гадоў у Беларусі з'явіўся шэраг зусім новых галін народнай гаспадаркі: энергетыка, машынабудаванне, электроніка, радыёпрамысловасць, нафтаздабываючая і нафтапрацоўчая і г. д. Гэты працэс будзе працягвацца і ў будучым.

Беларусы асядалі на бойнях Чыкага, высякалі лясы пад плантацыі ў Паўднёвай Амерыцы, здабывалі руду і вугаль у шахтах Бельгіі, Саара, Латарынгіі. Да старасці праследаваў іх страх апынуцца сярод беспрацоўных.

Вось чаму перш за ўсё Стэфан Жыгуліч спытаў аднавяскоўцаў: які ў Беларусі размер дапамогі па беспрацоўю? І не паверыў, калі даведаўся, што ў рэспубліцы, як і па ўсёй краіне, такая дапамога нават не прадугледжана дзяржаўным бюджэтам: беспрацоўе ліквідавана яшчэ ў 1930 годзе.

Пытанне Жыгуліча спазнілася на 45 гадоў.

Мы занепакоены не тым, чым заняць свабодныя рукі, а дзе іх узяць.

— Як рашаецца гэта праблема?

— Галоўная крыніца, якая дапамагае нам ліквідаваць розніцу паміж попытам на працу і прапановай, — інтэнсіфікацыя грамадскай вытворчасці. Калі на вытворчасць валавога грамадскага прадукту коштам 1 мільён рублёў у 1960 годзе ў рэспубліцы затрачвалася праца 368 чалавек, то ў 1970—167, а ў 1975—толькі 123 работнікаў.

Прадбачу пытанне: а ці не дасягне тэхнічны прагрэс такой ступені, калі аўтамат пакажа рабочаму на дзверы? Ні ў якім разе. Прывяду канкрэтны прыклад.

На адным з буйнейшых у краіне Мінскім трактарным заводзе за апошнія гады выпуск трактараў і запасных частак узрос на 14 працэнтаў. Каб справіцца з такім аб'ёмам работы, трэба было прыняць дадаткова 3 500 чалавек. Але дзякуючы аўтаматызацыі і механіза-

{Заканчэнне на 2-й стар.}

ПАВЫШЭННЕ НАРОДНАГА ДАБРАБЫТУ — ГАЛОУНАЯ ЗАДАЧА

{«Что принесут советским людям следующие пять лет!»}

стар. 2—3

ЮБИЛЕЙ БЕЛАРУСКАГА ПІСЬМЕННІКА АДЗНАЧАЮЦЬ У ГДР

{«Шырокая насць»}

папуляр-

стар. 7

дзесятая пяцігодка:

асноўны напрамак

Ажыццявіць сістэму мер па далейшаму павышэнню народнага дабрабыту. Забяспечыць больш поўнае задавальненне матэрыяльных і духоўных патрэбнасцей народа, паляпшэнне жыллёвых умоў.

Павысіць рэальныя даходы ў разліку на душу насельніцтва на 20—22 працэнты. Паўней задавальняць рост пакупнага попыту савецкіх людзей шляхам павелічэння вытворчасці тавараў народнага спажывання, паляпшэння іх якасці і расшырэння асартыменту, развіцця сферы паслуг.

Узмацніць стымулюючую ролю аплаты па працы, залежнасць даходаў кожнага работніка ад яго асабістага працоўнага ўкладу і ўкладу калектыву ў развіццё грамадскай вытворчасці, павышэнне яе эфектыўнасці.

Забяспечыць далейшае расшырэнне грамадскіх фондаў спажывання, павысіць іх ролю ў вырашэнні сацыяльна-эканамічных задач.

Прадоўжыць работу па паляпшэнню ўмоў і зместу працы, павышаць кваліфікацыю і прафесійнае майстэрства работнікаў, ствараць усё больш спрыяльныя ўмовы для высокапрадукцыйнай працы і шырокага прымянення творчых здольнасцей працоўных.

Павышаць агульнаадукацыйны і культурны ўзровень насельніцтва, развіваць і паўней задавальняць яго духоўныя патрэбнасці, усямерна садзейнічаць росту грамадскай актыўнасці савецкіх людзей, паляпшаць умовы быту і адпачынку насельніцтва.

На аснове паскарэння індустрыялізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці і паляпшэння культурна-бытавога абслугоўвання ў вёсцы забяспечваць далейшае збліжэнне ўзроўняў і ўмоў жыцця гарадскога і сельскага насельніцтва, паслядоўнае пераадоленне сацыяльна-эканамічных і культурна-бытавых адразненняў паміж горадам і вёскай.

З праекта ЦК КПСС да XXV з'езда «Асноўныя напрамкі развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1976—1980 гады».

Новы аўтавакзал у Мазыры.

Фота А. КАМАРОВА.

ПЫТАННЕ СПАЗНІЛАСЯ НА 45 ГОД

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.)

цыі вытворчасці дадаткова прыцягваць рабочую сілу не спатрэбілася. Наадварот, аўтаматы ўзялі на сябе абавязкі 800 «звольненых»? Большасць засталася на тым жа заводзе, дзе будуюцца новыя цэхі. Меншая частка пераведзена на іншыя прадпрыемствы. Ні ў заробковай плаце, ні ва ўмовах работы ніхто з іх не страціў.

Рост прадукцыйнасці працы ў рэспубліцы за гады дзевятай пяцігодкі дазволіў эканоміць працу паўтара мільёна чалавек.

Ёсць і іншыя шляхі рашэння праблемы. Стварэнне шырокай сеткі камбінатаў бытавых паслуг, дзіцячых садоў і ясляў вызваляе жанчын ад хатніх спраў, дае ім магчымасць займацца раўнапраўнае з мужчынамі становішча ў вытворчасці і грамадскім жыцці.

Усё шырэй выкарыстоўваецца праца пенсіянераў. Трэба ўлічыць, што сярэдняя працягласць жыцця ў рэспубліцы адна з самых высокіх у свеце: 68,7 гадоў для мужчын і 76,2 — для жанчын. Пенсійны ўзрост (60 гадоў для мужчын і 55 для жанчын) перастаў быць мяжой працоўнай дзейнасці чалавека. Многія пенсіянеры выказваюць жаданне працягваць працаваць, і дзяржава ідзе ім насустрэчу: яны могуць атрымліваць адначасова і пенсію і заробковую плату.

Выразнае ўяўленне аб усіх наяўных працоўных рэсурсах і крыніцах іх папаўнення дае магчымасць Дзяржплану рэспублікі не толькі не дапускаць беспрацоўя, але і пазбягаць

яго антыпода — вострага недахопу рабочых рук.

— Як арганізавана падрыхтоўка кваліфікаваных спецыялістаў?

— Строга па плане, у адпаведнасці з патрэбамі народнай гаспадаркі. Штогод 31 вышэйшая навучальная ўстанова і 131 тэхнікум рэспублікі выпускаюць каля 67—68 тысяч кваліфікаваных спецыялістаў, а 170 прафесійна-тэхнічных вучылішчаў — каля 65 тысяч.

Мы, напрыклад, ведаем, што для хімічнай прамысловасці рэспублікі ў бліжэйшыя гады ў сувязі з уводам новых буйных магутнасцей спатрэбіцца кваліфікаваных работнікаў у 20 разоў больш, чым іх ёсць цяпер. Па нашаму ўказанню навучальныя ўстановы значна расшырылі падрыхтоўку спецыялістаў адпаведнага профілю.

Немалаважная і другая дэталі. У заяўках міністэрстваў, ведамстваў на падрыхтоўку спецыялістаў, якія паступаюць у Дзяржплан рэспублікі і краіны, акрамя колькаснай характарыстыкі ўтрымліваюцца ўсе звесткі аб будучай рабоце выпускніка тэхнікума або інстытута: пасада, аклад, перспектывы службовага росту, жыллёва-бытавыя ўмовы. Не пазней чым за паўгода да заканчэння навучальнай установы выпускнік атрымлівае поўнае ўяўленне аб месцы свайго прызначэння.

Не меншыя магчымасці ўладкавацца на работу маюць і выпускнікі сярэдніх школ. На Мінскім аўтамабільным заводзе, напрыклад, яны могуць выбраць любую з дзвюхсот

рабочых прафесій. Навучанне навічка працягваецца тры месяцы. Яму выплачваецца зарплата ў размеры палавіны заробку сярэднеаплачанага работніка. Усе расходы на навучанне (на Мінскім аўтамабільным яны складаюць штогод каля 200 тысяч рублёў) бяры на сябе прадпрыемства.

— А калі нехта захачеў змяніць прафесію, перайсці на новае прадпрыемства, нехта прыехаў з іншага горада? Як дапамагчы такім людзям уладкавацца на работу, выбраць лепшы варыянт?

— Па-першае, могуць дапамагчы гарадскія газеты. На чацвёртай старонцы з нумара ў нумар публікуюцца дзесяткі аб'яў аб прапанове рабочых месцаў.

Больш поўныя звесткі даюць бюро па працаўладкаванню і інфармацыі насельніцтва аб патрэбах прадпрыемстваў у рабочай сіле. Спраў у іх хапае. У Мінску, напрыклад, колькасць вакансій вагаецца пастаянна ад дзесяці да пятнаццаці тысяч.

Эканамісты і інспектары гэтых бюро, якія створаны ў буйных гарадах Беларусі, падтрымліваюць цесны кантакт з аддзелаў кадраў прадпрыемстваў і ўстановаў. Любому наведвальніку яны могуць прапанаваць на выбар некалькі варыянтаў, якія ўключаюць звесткі аб тым, ці прадастаўляецца кватэра, ці ёсць на прадпрыемстве дзіцячы сад і г. д.

Права на працу, свабодны выбар дзейнасці гарантуюцца ў СССР усёй сістэмай сацыялістычнай гаспадаркі.

МІТЫНГ У АКАДЭМІІ

З вялікай радасцю сустрэў калектыву Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі вестку аб узнагароджанні навучальнай установы ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі.

Беларуская сельскагаспадарчая акадэмія — старэйшая вышэйшая навучальная ўстанова ў нашай краіне. У мінулым годзе споўнілася 135 гадоў з дня яе заснавання і 50 гадоў з часу пераўтварэння ў акадэмію. Асабліва змянілася яна за гады Савецкай улады. Калі за ўвесь дарэвалюцыйны перыяд тут было падрыхтавана толькі 569 спецыялістаў, то пасля кастрычніка 1917 года — звыш 24 тысяч. Цяпер на стацыянары займаюцца амаль пяць тысяч студэнтаў і столькі ж вучыцца завочна.

За падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў для сельскай гаспадаркі і навуковыя даследаванні акадэмія ў 1940 годзе была ўдасцеена ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга. Ордэн Кастрычніцкай Рэвалюцыі — другая высокая ўзнагарода.

У цяплячах Ждановіцкага цяплічнага камбіната Мінскага раёна падрастаюць агуркі, памідоры, іншая зеляніна.

У дзесятая пяцігодка парніковая гаспадарка значна расшырыцца. Заканчваецца будаўніцтва другой чаргі цяпліц пад шклом, будуюцца цяпліцы пад плёнкай.

НА ЗДЫМКУ: Кацярына ГЕЦ працуе ў цяпліцы, дзе вырошчваюцца агуркі.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

ЧТО ПРИНЕСУТ СОВЕТСКИМ ЛЮДЯМ СЛЕДУЮЩИЕ ПЯТЬ ЛЕТ?

Леонид АБАЛКИН,

доктор экономических наук, профессор

Детальный, тщательно обоснованный ответ на этот вопрос дает недавно опубликованный проект «Основных направлений развития народного хозяйства СССР на 1976—1980 годы». Мне хотелось бы остановиться на тех главных, принципиальных особенностях этой программы, которые в наибольшей мере отражают ее суть, ее схожесть и отличие в сравнении с предшествующими подобными документами.

Это особенно необходимо сделать в связи с разноречивыми, а порой просто неправильными выводами, которые появились в мировой прессе после опубликования советского проекта на десятую пятилетку.

НОВАЯ СИТУАЦИЯ

Стабильность — самая характерная черта хозяйственной жизни в СССР.

В течение последних пяти лет объем промышленного производства в СССР увеличился на 43 процента. На 13 процентов, несмотря на исключительно неблагоприятные погодные условия, возрос объем валовой продукции сельского хозяйства. За это время реальные доходы населения увеличились на 24 процента, построены жилые дома общей площадью 544 миллиона квадратных метров, более чем на треть расширился розничный товарооборот и т. д.

Подобный устойчивый динамичный рост советской экономики при планомерном повышении благосостояния народа характерен и для других прошедших пятилеток. Истоки этой стабильности в том, что высшие цели, главные направления и основные принципы советской экономической политики всегда остаются неизменными. Вместе с тем конкретные задачи того или иного периода, подходы к их решению, формы и методы руководства экономикой меняются в зависимости от условий и спе-

цифики данного, исторически определенного, этапа.

Многokrato возросшие масштабы общественного производства, быстрое развитие науки и техники, перенесение центра тяжести на интенсивные методы ведения хозяйства, усиление социальной направленности экономического роста — все это сделало необходимым поиск иных подходов и решений. Проанализировав новую ситуацию, новые возможности в условиях развитого социализма, Коммунистическая партия разработала долговременную программу экономической политики, осуществление которой рассчитано как на ближайшие годы, так и на длительную перспективу.

ГЛАВНАЯ ЗАДАЧА — ПОДЪЕМ БЛАГОСОСТОЯНИЯ

Социальная программа четко формулирует высшую цель экономической политики — **подъем материального и культурного уровня жизни народа**. Возможности реализации этой цели, к достижению которой Советский Союз стремился всегда, во многом зависят от уровня развития производительных сил, зрелости экономических отношений, внешнеполитических условий.

В течение длительного времени в силу необходимости ликвидации хозяйственной отсталости и создания собственной тяжелой индустрии, а также из-за сложной международной обстановки, войны и залечивания ее ран страна не располагала ресурсами для одновременного осуществления ряда крупных мер по улучшению жизни народа.

Естественно, и сейчас требуются немалые вложения в отрасли, обеспечивающие технический прогресс. Но сами ресурсы развитого социалистического общества стали во много раз больше, что позволило взять курс на значительное улучшение жизни народа.

Обратимся к примеру

ЖЫЦЦЁ, АДДАДЗЕНАЕ ЛЮДЗЯМ

ПАМЯЦІ ІВАНА ШАРЫНСКАГА

У пачатку шляху ў кожнага чалавека бывае момант, які вызначае яго паводзіны на ўсё жыццё. Такім момантам для юнага Івана Шарынскага з'явілася развітанне з хлопцамі, якія ішлі на фронт у першую сусветную вайну з яго роднай вёскай Навасёлкі Глыбоцкага раёна. Напярэдадні іх адпраўкі вясковы пастушок чуў, з якім смяротным сумам навабранцы пелі: «Последний нонешний денечек...» А ранаіца горка рыдала маці, не выпускаючы з абдымкаў яго старэйшага брата, быццам прадчувала, што ніколі больш не ўбачыць сына.

І не выпадкова, ужо на схіле гадоў, вярнуўшыся на Радзіму, у сваёй кнізе «Блуканні па Канадзе» Іван Шарынскі ўспомніў і апіса гэта эпізод. І таксама не выпадкова перад смерцю распарадзіцца ў завяшчанні перадаць усе свае зберажэнні ў Фонд міру.

У 1926 годзе Іван Шарынскі з былой Заходняй Беларусі эмігрыраваў у Канаду. У той год з розных краін прыбыло туды 136 тысяч абяздоленых. Людзі згаджаліся на любыя ўмовы, на любую плату. Засумаваўшы хлопцаў, якія разам з Шарынскім адправіліся на леса-распрацоўкі і атрымлівалі долар у дзень, «супакоіў» адзін фермер: «Не журыцеся, хлопцы. Папрацуеце ў нас мільён дзён — атрымаеце мільён долараў».

Малады рабочы Іван Шарынскі разам з канадскімі пралетарыямі і мясцовымі фермерамі вядзе барацьбу за жыццёвыя правы працоўных, прымае ўдзел у галодных паходах беспрацоўных, мітынгах арганізацыі рабоча-фермерскіх клубаў суайчыннікаў. Савецкі Саюз, краіна, у якой ажыццявіліся мары працоўных усяго свету, быў маяком у барацьбе.

Доўгія гады Іван Шарынскі пражыў у Канадзе, палюбіў гэту краіну, яе працавіты народ і разам са сваімі сябрамі па арганізацыі рабіў усё, што залежала ад яго, для справы міру і ўзаемнага разумення паміж канадскім і савецкім народамі.

Азіраючыся на пройдзены шлях, Іван Антонавіч пісаў у сваёй па-чалавечаму прастай і разумнай кнізе «Блуканні па Канадзе»: «Жылося мне ў Канадзе нялёгка, але лепшымі я лічу гады знаходжання ў рабочых арганізацыях — рускім рабоча-фермерскім клубе імя М. Горкага і Федэрацыі рускіх канадцаў. Там я навучыўся разбірацца ў міжнародных і ўнутраных падзеях, пасябраваў з барацьбітамі за рабочую справу і разам з імі змагаўся супраць беднасці, фашызму і вайны».

Таварышы Шарынскага па барацьбе, аб якіх ён так цёпла піша, высока цанілі Івана Антонавіча. Ён добра сябе зарэкамендаваў яшчэ працуючы з імі ў «Канадскім гудку». І калі ўвосень 1941 года пачала выходзіць газета «Вестник», І. Шарынскі многа робіць для распаўсюджвання яе. Намеснік галоўнага рэдактара газеты Рыгор Акулевіч пісаў у сваёй кнізе «Рускія ў Канадзе»: «Па прычыне хуткага росту газеты, адміністрацыйная работа ў «Вестнике» была вялікая і адказная. Патрэбен быў вопытны работнік. Выдавецтва настойліва прасіла былога адміністратара «Канадскага гудка» І. Шарынскага, які ў той час быў у Віндзары, перайсці на работу ў «Вестник». І Шарынскі згадзіўся. З таго часу адміністрацыйная работа была пастаўлена выдатна. Сваім уласным умяшчэннем у газету абавязана ў вялікай ступені вопыту, надзвычайнай акуртанасці і працавітасці адміністратара і казначэя «Вестника» І. Шарынскага».

Той, хто ведае, у якіх надзвычай цяжкіх умовах выходзіць прагрэсіўныя газеты ў капіталістычным свеце, можа сабе ўявіць, якую вялікую работу даводзіцца выконваць чалавеку, калі яму даручаюць арганізацыю выпуску газеты: збор сродкаў на выданне, адпраўку яе падпісчыкам, адказы на тысячы пісем, над якімі Шарынскі засяджаўся да глыбокай ночы, пакідаючы менш важныя і тэрміновыя справы на... нядзелю». Работа замяняла Івану Антонавічу сям'ю, якой ён так і не абзавёўся.

Калі гітлераўская Германія напала на Савецкі Саюз, сотні нашых землякоў у Канадзе зварнуліся ў Савецкае пасольства з просьбай залічыць іх у рады Чырвонай Арміі. Пасольства падзякавала землякам за іх жаданне дапамагчы Радзіме і паведаміла, што набор у Чырвоную Армію за рубяжом не праводзіцца. Шарынскі і ўсім жадаючым змагацца са зброяй у руках з гітлераўскімі захопнікамі не ўдалося адправіцца на фронт. Але яны пачалі шырокую кампанію па арганізацыі матэрыяльнай дапамогі воінам нашай гераічнай арміі. Было сабрана звыш мільёна долараў.

Уносячы свой пасільны ўклад у справу разгрому фашызму, нашы землякі ў Канадзе разумелі, што яны робяць гэта не толькі дзеля выратавання сваіх братаў і сясцёр на Радзіме, але і дзеля ўласнага выратавання. Яны пісалі: «Дапамагем мы Чырвонай Арміі ад усяго сэрца і не толькі чакаем падзякі, але

самі дзякуем Чырвонай Арміі за тое, што яна ратуе наша жыццё. Цяжка ўявіць, што было б з намі, калі б Чырвоная Армія не адстаяла Маскву і Сталінград і была б разбіта».

Працаваць не дзеля падзякі, а дзеля справы, карыснай людзям, было законам жыцця Івана Шарынскага, і ён заўсёды свята выконваў свае абавязкі Чалавека.

Іван Шарынскі з гонарам пранёс на сваіх плячах адказнасць, якая была яму вызначана часам і абставінамі. І калі Максім Горкі, вітаючы нараджэнне ў Канадзе рабочай газеты на рускай мове, ініцыятыву гэтай справы назваў «рэвалюцыйным рашэннем», адным з выканаўцаў гэтага рашэння быў нястомны і надзвычай сціплы працаўнік «Канадскага гудка», а затым «Вестника» Іван Шарынскі.

Вярнуўшыся на Радзіму, Іван Антонавіч стаў як бы яшчэ адной ніткай, якая звязвала яго сяброў у Канадзе з Савецкім Саюзам. Жывучы і працуючы ў Мінску, бываючы ў родным сяле, Шарынскі з захапленнем пісаў у Канаду аб поспехах працаўнікоў Беларусі, усяго савецкага народа. Ён быў актыўным таварыствам «СССР — Канада», Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом.

...Івана Антонавіча Шарынскага не стала, адыйшоў з жыцця мужны, добры, шчыры і сумленны чалавек. Мы ў жалобе схіляем галовы над яго магілай. Але наш смутак аблягчае думка, што зробленае ім будзе жыць у справах і памяці яго сяброў.

Леанід ПРОКША.

на зямлі
бацькоў

ПЕСНІ

Ў КАПАЧАХ

Каля трох месяцаў гасяваў Станіслаў Чырвіца ў сястры ў вёсцы Капачы, што на Сморгоншчыне. І амаль ні дня не сядзеў без работы. Не прывык ён быць без справы, ды і сястры, адзінокай кабеце, нечым хацелася дапамагчы: то дровы пілаваў і сек, то сена варушыў, то бульбянік касіў. У ложак клаўся часам даволі зморным, але доўга не мог заснуць. Не даваў спакою рэпрадуктар. У начную цішыню вясковай хаты ліліся з яго беларускія песні. Яны міжволі краналі сэрца старога чалавека так, што да вачэй падступалі слёзы. Песні большасцю былі незнаёмыя, аб сучасным жыцці. І ён слухаў іх, быццам чытаў невядомую цікавую кнігу.

Днём песні гучалі не толькі з радыёпрыёмніка. Непадалёк ад дома сястры было калгаснае бульбяное поле і там працавалі студэнты — дапамагалі калгасу. Поле таксама час ад часу звінела песнямі. Пачыналі спяваць дзяўчаты, а потым матыў падхоплівалі жанчыны-калгасніцы...

Станіслаў Вікенцьевіч ужо больш за трыццаць год не чуў такіх вясёлых песень, ён наогул вельмі мала чаго ведаў пра сваю Радзіму. У 1939 годзе, калі Заходняя Беларусь яшчэ пакутавала пад прыгнётам буржуазна-памешчыцкай Польшчы, ён быў салдатам польскай арміі. Пасля першых баёў з фашыстамі трапіў у нямецкі палон, ды так і застаўся на чужыне.

Аднойчы на завод Гумбальта, дзе Станіслаў Вікенцьевіч уладкаваўся токарам, прыйшлі станкі з Савецкага Саюза. «Рускія падкінулі нам свінню. Станкі дрэнныя, не працуюць», — тут жа пусцілі па заводку плётку зласліўцы. Але хутка ўсе ўбачылі, што гэта хлусня. «Савецкія станкі вельмі дакладныя, іх трэба ўмець сабраць», — растлумачыў ён недаверлівым наладчыкам, якога выклікалі з Савецкага Саюза.

Гэты малады спецыяліст першым расказаў Станіславу Вікенцьевічу праўду пра Савецкі Саюз, пра яго родную Беларусь. А ў 1971 годзе Чырвіца сам упершыню пасля шматгадовай разлукі зноў убачыў сваю Радзіму. Летась ён другі раз прыехаў на зямлю, дзе нарадзіўся, правёў сваё дзяцінства і юнацтва.

Такі гасць звычайна становіцца гасцем не толькі сваякоў, але і ўсёй вёскай. Таму не дзіўна, што многія з землякоў пабывала ў хаце сястры Станіслава Вікенцьевіча, што сам ён не прамінуў выкарыстаць шматлікія запрашэнні сваіх аднавяскоўцаў.

— Моцна жывяце! Вельмі моцна! — усюды гаварыў ён. — Калі я той раз вярнуўся ў Кельн, то так там і сказаў. Не паверылі. Многія немцы ў ФРГ перакананы, што ў Расіі людзі з голаду пухнуць. Я ім масла паказаў, што ад сястры прывёз. Як жаўтое масла. Не тое, што тамашняе, з нейкімі дабаўкамі. Пра хлеб расказаў. «Вось дзе, кажу, хлеб. Спраўдана булка! Не тое, што тут: праз дзве гадзіны ўжо чэрствы, што каменці». Трэба будзе зноў завезці туды бохан, хай пакаштуець.

В. ГРЫШЧАНКА.

«Голас Радзімы»

№ 3 (1418)

На прасторах Родины

МОЛОДОСТЬ ДРЕВНЕГО ГОРОДА

О сегодняшнем дне Пскова, о дальнейшем развитии городского хозяйства в беседе с корреспондентом АПН Альфредом БУЛАТОВЫМ рассказывает председатель исполкома Псковского городского Совета депутатов трудящихся Анатолий ВАСИЛЬЕВ.

— Анатолий Тимофеевич, широко известны древние архитектурные памятники Пскова. А как выглядит сейчас промышленное лицо города?

— Доброй славой не только в нашей стране, но и во многих странах Европы, Азии и Африки пользуются псковские электромоторы, телефонная аппаратура, радиодетали, текстильные машины, агрегаты по производству искусственных волокон. Предприятия этих новых для города отраслей промышленности — электротехнической, машиностроительной, радиотехнической — были созданы в последние десять-пятнадцать лет. Ведь город во время войны был полностью разрушен: сохранившийся жилой фонд его не превышал одной десятой части довоенного, не работало ни одно предприятие.

Сейчас население города более 150 тысяч человек. Это десятки промышленных, транспортных и строительных рабочих. Это студенты — будущие педагоги, инжене-

ры, техники, строители, агрономы — их более восемь тысяч. Это школьники — их свыше двадцати тысяч.

— Скажите, чем характеризовалось экономическое развитие Пскова в годы девятой пятилетки. Каковы планы на будущее?

— Дали продукцию два предприятия, первая очередь которых вошла в строй в 9-й пятилетке. Это заводы тяжелого электросварочного оборудования и зубчатых колес, внушительные комплексы которых растут на северной окраине города, в Запсковье. Кстати, этот район в последние годы буквально на глазах превращается в крупный промышленный узел. Всего каких-нибудь десять лет назад здесь над крышами многочисленных деревянных построек поднимались редкие трубы старых небольших заводов по переработке сырья. Теперь Запсковье — район промышленных новостроек. Продукция завода тяжелого электросварочного оборудования — автоматизированные электросварочные линии с программным управлением, машины для точечной, рельефной и стыковой сварки — стала поступать отсюда во многие районы страны именно в годы девятой пятилетки.

Многие предприятия были реконструированы, были пущены новые цеха, выросли новые корпуса.

— А как все это сказывается на росте города, его облике?

— Развивающееся производство, естественно, влияет на развитие городского хозяйства: строительство жилья, культурно-бытовых учреждений, прокладку коммуникаций. Вот несколько цифр. Если в восьмой пятилетке мы ежегодно сдавали 73 тысячи квадратных метров жилья, то сейчас эта цифра достигла 115 тысяч. Только за четыре года и девять месяцев завершившейся пятилетки псковичи получили более 500 тысяч квадратных метров жилья. Для сравнения: к началу девятой пятилетки весь жилой фонд города равен одному миллиону квадратных метров.

В 1973 году был утвержден генеральный план развития города, рассчитанный на период до 2000 года. Он предусматривает строительство новых и реконструкцию действующих предприятий. Некоторые из них, расположенные среди жилых кварталов города, предполагается вынести в промышленный район Запсковья.

Другой важный вопрос — застройка новых жилых районов. Ведь население Пскова к 2000 году вырастет до 250 тысяч человек, то есть увеличится на 100 тысяч. Строительство уже ведется на сво-

бодных территориях Запсковья и Завеличья. По генеральному плану будет сдано 2,2 миллиона квадратных метров жилой площади.

Большие задачи в связи с этим встают перед городским домостроительным комбинатом. Сейчас он выпускает в год 142 тысячи квадратных метров панелей. В десятой пятилетке его мощность будет доведена до 200 тысяч. С этого года комбинат переходит на выпуск панелей для 9-этажных домов.

— Анатолий Тимофеевич, несколько слов о развитии Пскова в десятой пятилетке.

— Прежде всего будут полностью введены в строй предприятия, которые дали первую продукцию в девятой пятилетке, будут построены 600 тысяч квадратных метров жилой площади, три новые школы на 1200 мест каждая, Дворец пионеров, три гостиницы, новое здание драматического театра имени А. Пушкина, киноконцертный зал, детские сады, ясли, другие общественные здания, необходимые для нормальной жизни растущего города. В десятой пятилетке, согласно генеральному плану развития города, начнется сооружение большой обводной автомобильной дороги с двумя мостами через реку Великую для транзитного транспорта. В общем, наш древний город станет еще краше.

RODINA SOCIETY SET UP

The inaugural all-Union conference of the Soviet Society for Cultural Relations with Compatriots Abroad (the Rodina—Russian for «Motherland»—Society) was held at Moscow's Friendship House.

V. Stoletov, President of the USSR Academy of Pedagogical Sciences, spoke on the Society's aims and tasks.

«The Soviet Society for Cultural Relations with Compatriots Abroad,» V. Stoletov said, «has a huge mission—to better acquaint our compatriots abroad with the culture, science, economy and overall life of the working people in our multinational Soviet Union. The pillars of our patriotic organization's work must be loyalty to the land of our forefathers, and to those great ideals for which our best sons fought—international détente, consolidation of peaceful coexistence among states with different social systems, and the broad-scale development of

friendship and understanding among all forward-looking people in the world.

Other speakers at the conference were: A. Ledovsky, Vice-President of the Presidium of the Union of Soviet Societies for Friendship and Cultural Relations with Foreign Countries, V. Lebedev, Pilot-Cosmonaut, Hero of the Soviet Union; Academician Ye. Fyodorov, Hero of the Soviet Union, First Vice-Chairman of the Soviet Peace Committee, and Metropolitan Alexiy of Tallinn and Estonia.

The Rodina Society Council was elected at the conference, with V. Stoletov as Chairman of its Presidium.

The Society will publish the newspaper Golos Rodiny (Voice of the Motherland) and the monthly magazine Otchizna (Fatherland), both of which will cover different aspects of life in the Soviet Union.

STEADY PROGRESS

The Tenth Five-Year Plan is a new important stage in creating the material and technical foundation of communism, in improving social relations and moulding a new man, in developing a socialist way of life. Social production will be more greatly intensified, there will be fuller application of the economic potential to multiply national wealth and strengthen the country's economic might and defence capacity.

The main task of the Tenth Five-Year Plan is the consistent implementation of the policy of the Communist Party aimed at improving the people's material and cultural standards of life, based on the dynamic and proportional progress of social production and enhancing its effectiveness, on the acceleration of scientific and technological progress, on labour productivity growth and a great improvement in work quality throughout the entire national economy.

With the aim of improving the location of the productive forces in the country:

...To raise the Union Republics' role and responsibility in solving problems of industrial and socio-cultural construction, increasing the production of consumer goods, expanding trade and services to the population with due account for local and national specific features, full use of natural, labour and other resources.

To ensure further economic growth in all Union and Autonomous Republics and economic regions, Autonomous Regions and National Areas.

In the Byelorussian SSR, to increase industrial output by 39–43 per cent. To ensure priority development of industry in the western part of the Republic.

To ensure an accelerated growth of the radio-technical, electronic and machine-tool and tool industries, the production of the means of communication, and also the further development of the automotive industry. In the tractor industry to complete the change-over to the manufacture of Byelarus MTZ-80 tractors. To increase the manufacture of machines and equipment for stock farming and fodder production.

To envisage the further development of the oil refining and chemical industries. To double the production of chemical fibre. To increase mineral fertilizer production to 14.3 million tons by 1980, including potassium to 10.7 million tons. To considerably increase the automobile tire production, and the output of the microbiological industry. To increase the production of silk fabrics by 3.6 times.

To increase the average annual gross output of farm produce by 11–14 per cent, to carry out further in-depth specialization in dairy and stock farming. To bring the average annual grain production to 6.9–7.2 million tons, meat (slaughter weight) to 900 thousand tons, milk to 6.3 million tons. To increase the production of flax, vegetables and animal fodder. To continue work to treat soil with lime and to raise soil fertility. To drain 670 thousand hectares of water-logged and swamp lands. To irrigate 85 thousand hectares of land. To carry out work on the complex utilization of the land of Polesye. To increase yields of all farm crops, above all, on the reclaimed lands.

The country is discussing the Draft by the CPSU Central Committee for the 25th Congress. There will be new achievements, new projects, new discoveries.

Studies at the Byelorussian State University.

Komsomol shock-construction sites

The Komsomol, the organization of the Soviet young people, always responds to all important measures to further develop the Soviet Union's economy and culture. One of the forms in which the Komsomol does this is by „adopting“ certain large construction projects, declaring them „Komsomol shock-construction sites“. These projects are manned mainly by young people. The young enthusiasts go off to reclaim the previously wild areas in the Arctic or Siberia, help to build new cities, electric power stations, industrial enterprises, or to modernize villages.

This movement has its own traditions of long standing. Already before the war, the Komsomols excelled in the building of many enterprises that ensured the country's rapid economic growth. At that time they built industrial centres in the taiga and in the desert. In the 50s our young people contributed

much to the reclamation of millions of hectares of virgin land in Kazakhstan and Siberia, which tangibly helped to step up agricultural production in the USSR.

The Komsomol shock construction sites are divided, depending on their scope, into all-Union, Republican and regional categories, so that respective territorial Komsomol organization „adopt“ them.

The oil production project in the Tyumen Region of Western Siberia recently became the No. 1 Komsomol project of all-Union significance. This austere land with difficult environmental conditions was once sparsely populated. Now many thousands of young people settle in this region every year, in the new cities that are mushrooming there.

The building of the world's largest Krasnoyarsk Hydroelectric Power Station on the Yenisei was also a Komsomol shock-con-

struction site. In five year's time the Komsomols and young people laid 3,000 km of railways and 8,000 km of oil and gas pipelines on their „adopted“ projects. Today many young enthusiasts are leaving to build the Baikal-Amur-Railroad which will cut through primeval taiga and stretch for 3,200 km across Eastern Siberia and the Far East. It will play an important part in tapping the resources of that grim but rich land. Altogether, the country now has some 150 all-Union Komsomol shock-construction projects, where young people work from all over our country.

Hundreds of thousands of Komsomols—students of institutes and universities—emulate the young workers and set up special construction teams during their annual summer vacations. They go to various regions to build housing, production buildings, etc. Lately they have been very active, for example, in construction work in the countryside and on amelioration in the non-black-earth zone of the Russian Federation.

V. NIKOLAYEV.

The usual pack of lies from 'Novoye Russkoye Slovo'

The small flat on 33 Oleg Koshevoi Street in Minsk was very neat and clean. A TV set stood in one of the rooms. On it were a crucifix and a Bible. An old man, in his eighties, was watching TV. I introduced myself.

„I decided to see firsthand,“ he said, „whether religious people are persecuted in the Soviet Union and get to know how the clergy live. I also wanted to see my relatives“.

Afanasy Belkevich is Mitred Archbishop, Rector of Resurrection Cathedral in Chicago, USA. So his interest in religion is understandable.

„As I understand, you never had a real picture about the status of religion in the USSR before?“ I asked.

„I had quite a distorted view. You see, in New York we have this newspaper—the Novoye Russkoye Slovo (New Russian Word). Ever heard of it? Well, its frequent contributors include Archbishop John of San Francisco, a former Russian Prince; Archbishop Konstantinov and

others, mainly white guard emigrés and Zionists. They never let off crying that the Soviet government persecutes and arrests believers. So I decided to visit my birthplace, which I saw for the last time in 1912, and check up on what Novoye Russkoye Slovo writes“.

„And what did you find? Does the newspaper give the truth?“

„Absolute lies! I visited many churches and never saw the police arrest or keep anyone under observation“.

„And where and how did you find out that this is so?“

„In several cities,“ Afanasy Belkevich started to tell me about his journey. „In Moscow I visited the Transfiguration Church. That day Archbishop Kiprian performed the vespers service. I was also invited to say high mass. At the Novodevichy Convent I rejoiced at the praying believers and the ancient icons. There's nothing like this splendid church anywhere in America. In Zagorsk I was invited to visit the Theological Academy and

the Trinity-Sergius Monastery. In Leningrad I went to see the St. Boris and St. Gleb Cathedral and in Kiev—the St. Vladimir's. At the Pskov-Pechorsky Monastery I was welcomed by Archimandrite Gavriil.

„Everywhere I went I asked the priests: 'Are you free in your spiritual and lay affairs? Aren't you victimized?' 'Look at the people praying, Father Afanasy, I was often answered. 'Do you see fear in their faces? We're quite free, both in faith and in life.' I am convinced that there really is no persecution of religion and that people can practice their religion openly.“

Father Afanasy stressed several times that he didn't see crudeness or ignorance anywhere. I tried to grasp whether he was saying this as a priest or an ordinary American. Here he was speaking just like a „man-on-the-street“ who encounters violence in Chicago nearly every day.

„Do you know that a street as quiet as this one,“ he pointed at the window, „is considered dangerous in Chicago? I went

out for a walk here at night and wasn't afraid. But in Chicago I'd never go out and walk along a street like this at night because I might be robbed or killed. If I do have to go out, I take a few dollars with me, to allay the muggers. But how can one pay them off? Even my apartment was almost broken into.“

Father Afanasy sums up: „I've met many people here and all of them are satisfied with Soviet power. They say: 'We live well, better and better every year. The only thing we wish for is that there will be no war.' The collective farmers in my native Buili Village in the Vileika District said the same thing. They are fairly well-to-do and live peacefully. And the little church in the Latyhol Village—the one where I was baptized—is still there. I prayed in it. I'll tell about everything I've seen to people back in Chicago. About both faith and life. Let people know that Novoye Russkoye Slovo lies about what is happening in the USSR.“

Vladimir BEGUN.

ПРОПАГАНДИСТ С К А Я кампанія сионістаў супраць ООН, развернутая ў сувязі з рэзолюцыяй Генеральнай Асамблеі, якая асудзіла сионізм як форму расізму і расовай дыскрымінацыі, аказалася сур'ёзна дыскредітаванай вельмі неадждана. Адным з тэарэтыкаў сионізму, дырэктару еўрейскага цэнтру дакументацыі ў Вене Сіману Візэнталью прад'яўлены абвінавачванні ў саапрацоўстве з нацыстамі ў гады другой сусветнай вайны. Гэты факт прыбывае асабліва цікавым на фоне спробы сионістаў зобразіць большасць краін, прагаласавалых за рэзолюцыю Генеральнай Асамблеі, як «блок антысемітаў і духоўных наследнікаў нацызму».

Противники резолюции всевозвращают, будто этот документ «напоминает о том, о чем лучше забыть». При этом они имеют в виду массовое уничтожение евреев

нами». Тем самым подчеркивалась их обреченность на положение национального меньшинства по мере искусственной концентрации евреев в Израиле.

За 27 лет реализации сионистской идеологии такого рода теоретические выкладки были подкреплены позорной практикой расового терроризма, начиная с уничтожения 254-х крестьян-арабов в деревушке Деир Ясин и кончая экспансией в глубь арабских земель и преследованием палестинцев.

ДВОЙНОЕ ДНО

Дело Симона Визенталя — мелкий, но выразительный штрих на злощастном портрете сионизма. Не секрет, что «центр документации» существует на средства Всемирной сионистской организации, которая усердно создает его шефу репутацию крупнейшего исследователя «истоков» сионизма.

Именно Визенталь заставил ми-

ТАЙНАЯ МИССИЯ СИОНИСТА

карательными службами третьего рейха. Если сионизм — это расизм, рассуждают критики резолюции ООН, то логика ставит следующий знак равенства: сионизм — это нацизм. Но в таком случае резолюция якобы оскверняет память тех, кто не вышел из Освенцима, Майданака, Бухенвальда.

Можно лишь удивляться поразительной легкости, с которой сионисты как бы между прочим отождествляют себя со всеми, кто исповедует иудаизм или называет себя евреем. Между тем необходимость опровергать это более чем бесспорное тождество, кажется, давно отпала.

НА ПУТИ НА КЛАДБИЩЕ

Простые люди Израиля отказывают авторам доктрины о расовом превосходстве «народа-богоизбранника» в праве выступать от своего имени. Более того, они намерены дать отпор тому, что, по их мнению, представляет собой «отчаянную реакцию» мирового сионизма как одной из форм расовой дискриминации, посягающей на национальные права и безопасность народов Ближнего Востока. Вместе с антисемитизмом, фашизмом, великоханским шовинизмом и прочими доктринами-близнецами сионизм как расистская идеология находится, по словам лидера «Нетурей-Карта» раввина Моше Хирша, в исторической перспективе «на пути на кладбище».

Представители этого движения намерены совершить в ближайшее время поездки по пяти континентам с целью распространения непредвзятой информации из первых рук об истории и практике сионизма. Их задача облегчается тем обстоятельством, что пионеры сионизма не особенно заботились о маскировке расистской сущности их планов по сколачиванию еврейской «супернации».

Известно, что еще Бальфурская декларация 1917 года уничтожительно именовала многомиллионную массу арабов, составлявших в тот период 90 процентов населения Палестины, «нееврейскими комму-

ровую историографию задыхнуться от изумления. «Доказав», что Колумб открыл Америку в интересах мирового еврейства. В своей книге «Паруса надежды. Тайная миссия Христофора Колумба», больше похожей на сборник анекдотов, Визенталь доводит до абсурда исторические претензии сионизма. Он заявляет, что экспедиция Колумба финансировалась не испанской короной, а... влиятельными евреями. «Колумб искал место, куда могли бы переселиться евреи, преследовавшиеся в Испании».

Занимаясь подведением под сионизм исторического фундамента, Визенталь в то же время выступает в образе эдакого ангела мести, выпорхнувшего из пещер Освенцима. Он приписывает себе заслугу в розыске и разоблачении 3 500 нацистских преступников, скрывавшихся от кары.

3 501-й, кажется, обнаружен совсем недавно — это сам Симон Визенталь. Канцлер Австрии Бруно Крайский сообщил прессе, что в его распоряжении имеются убедительные свидетельства коллаборационизма Визенталя, если не с гестапо, то с другими спецслужбами гитлеровской Германии. «Я считал и считаю, что он был агентом», — заявил Крайский.

Сионистская кампания против ООН подсказала канцлеру возможный характер контрудара. «Если бы эти обвинения исходили от лица нееврейского происхождения, его немедленно зачислили бы в антисемиты», — упредил реакцию сионистов Крайский. — Мне эта опасность не грозит».

Сенсационное разоблачение пособника нацистов вновь напомнило всем, кто склонен прислушиваться к клевете, выплескиваемой сегодня на ООН, о двойном дне сионизма и лицемерии его апостолов. Впрочем, над Симоном Визенталем еще реют «паруса надежды». После «Тайной миссии Христофора Колумба» мемуары под заголовком «Тайная миссия сиониста» могли бы получить широкого читателя.

Владимир СИМОНОВ,
политический обозреватель АПН.

ДУША І КАМЕНЬ

НАРЫС ПРА АНАТОЛЯ АНІКЕЙЧЫКА
З ТРЫМА РЭТРАСПЕКЦЫЯМІ У МІНУЛАЕ — ДАЛЕКАЕ
І БЛІЗКАЕ

— Надыходзіць час, калі трэба нешта расказаць людзям. Манументальнасць, шчыра кажучы, — ён прывычным рухам агладзіў бараду, такім чынам даючы сабе нейкае імгненне для выбару патрэбнага слова, — абмяжоўвае, стрымлівае, ці што, магчыма, сказаць пра многае. Манумент — сімвал, але часцей за ўсё сімвал адназначны. Смутак. Гераізм. Мужнасць. Вернасць. Ды і, наогул, чалавек ужо даводзіцца ўраджаць пачамі, маштабам. А хоццаца ціха апавядаць...

Скульптар назваў яе «Перамогай». На высокай стэле — з узвіхуранымі валасамі галава багіні Ніке. Яна яшчэ ляціць, але ўжо тут. Як чакалі яе, як спадзяваліся! І вось яна — Перамога! Аж не верыцца! Перамога... А ўніз да падножжа стэлы вядуць прыступкі, прыступкі, і на самай апошняй — маленькая фігура салдата. Ён скінуў бот, пераабуваецца. Пілотка і аўтамат ляжаць збоку. Майскае сонца, відаць, пячэ яму ў стрыжаную патыліцу, і салдат ніякавата сутуліцца — ні то ад нязвыкласці, ні то ад таго цяжару, які ён пранёс па дарогах вайны. За гэтай стомленай спіной — крылатая Перамога, і ён — яе Творца.

«Надыходзіць час... Хоццаца ціха апавядаць...»

Рака вельмі доўга шукае сваё рэчышча — пакінуўшы выток, то робіць павароты, то ідзе напасткі, іншы раз спрабуючы прабіцца нават праз камень; у другой палове яна павольная і задуманая.

— Хоццаца ціха апавядаць. Палова жыцця — за спіной...

СПЫНІЦЬ ІМГНЕННЕ

Вяртацца дамоў не хацелася. Таму і цягнуў, здавалася, нібы наймысна спяшаўся, хаця на самой справе — ледзве поўз вось ужо другую гадзіну сярод падмаскоўных палёў, што хваліліся на ветры даспяваючымі жытамі. Яму ж хацелася, каб гэта дарога цягнулася бясконца. Ад аднаго толькі ўзяўлення маючай адбыцца сустрэчы з маці, з дзядзькам Міколам хлопца чырваней і тайком уціраў з ілба буйныя кроплі поту. Што ім сказаць, думаў ён, як апраўдацца? «Двойку» па малюнку атрымаў... Ну, дзядзька Мікола, вы самі ведаеце, як я маюю... Эх, папёр мяне чорт у Сурыйкаўскае! Бачыш ты яго, у сталіцы вучыцца захацеў! Во табе сталіца, а во табе і вучылішча, мазіла!.. Мама толькі шкада, засмуціць яе гэта...

Калі ў сакавіку сорака пятага яны атрымалі «пахаронку» на Барыса, які згінуў недзе ля Одэра, Анатоля зразумеў, што пасля смерці старэйшага брата ён павінен будзе замяніць для маці ўсіх нестайочых у сям'і. І ён быў добрым сынам, паслухмяным і ласкавым, маленькім гаспадаром.

Не стала маці прырэчыць, калі Анатоля пачаў усё часцей бегаць у майстэрню да дзядзькі Мікалая. Мікалай Капша да вайны вучыўся, здаецца, у Маскве на скульптура, але да вучыцца не давялося. Пачалася вайна. У Барысаве яго ведалі як бяспаснага партызана, за што любілі і паважалі. Толькі таксама падалася, калі на свята дзядзька Мікола надзяваў свой лепшы пінжак, на якім пабліскавалі і пазвонвалі яго ўзнагароды. Крочыць тады з

дзядзькам па Барысаве, напоўненым музыкай і сцягамі, было найвялікшым для яго шчасцем.

Але яшчэ цікавей было назіраць, як дзядзька Мікола завіхаецца ля станка, дужымі, спрытнымі пальцамі камечыць гліну, і яна, у якісьці момант, раптам набывае падабенства схіленай да зямлі конскай шыі, а вось ужо і сам конь. Здаецца, яшчэ хвіліна — ён падыме вільготную пылу і фыркнуе ў начную цемрадзь.

Адчуўшы і зразумеўшы гэта, здавалася зусім магчымым самому зрабіць падобнае адкрыццё. І ўжо ўпотаі пад старую паветку прынесены цяжкі кавалак гліны, і перажыта боязь першага дотыку да яго неспрапрактыкаваных рук, ужо іх цяпло сагрэла такую мёртвую непадатлівую пароду, і было нестрымаць першага ўсплёску радасці, калі прыняўшы далонь, заўважыў імкліваю лінію.

Дзядзька Мікола ўхваліў першыя Талікавыя работы. Аднёсся да хлапачага захаплення вельмі сур'ёзна. Але павучаць не стаў. Лічыў, што гэтаму не навучыш: ёсць талент, значыць, сам знойдзеца, а няма...

Анатоля не думаў яшчэ — быць яму скульптарам ці не быць, ён паранейшаму камечыў пад паветкай гліну, спрабаваў дзядзьку кавалак граніту і, як заўсёды, забягаў на хвіліну-другую да дзядзькі Мікалы паглядзець, параіцца. Але настаў час вырашаць. Хлопца ўжо ведалі ў Барысаве, пра яго работы пагаворвалі не без цікавасці, ды што там казаць — нават вядомы мастак з Мінска, прозвішча яго Талік забыўся, захапляўся ім, сказаў, што будзе з цяжкасцю чакаць яго з'яўлення ў сталіцы.

А ён замахнуўся на Маскву. Зараз гэта называюць юначым максімалізмам, а ён нават не думаў аб якойсьці фанабэрыі — торкнуў пальцам у неба з усім сваім імпульсам рушыў у дарогу. ...Вяртацца зусім не хацелася. Сорамна будзе глядзець у вочы і маці, дзядзьку Мікалаю.

У чэрвеньскай густой цемры яшчэ здалёк засвяціліся агні Барысаве...

Праз тыдзень ён з'явіўся ў Мінску. Ля тэатральна-мастацкага інстытута спыніўся, разгублена прачытаў шыльду і, азірнуўшыся, тузануў медную ручку дзвярэй на сябе. Здалося, што ўсе, хто стаяў ля ўвахода, паглядзелі на яго так, нібыта ведалі, што ён прыехаў рабіць другую спробу. Ну і што! Маю права, супакойвай ён сябе. Яшчэ паглядзім, хто чаго варты!

Атрымаўшы зноў па малюнку «двойку», Талік нават здзівіўся. Так, падумаў ён, фартуна праляцела міма... Ну, што ж, паживем, папрацуем. А на наступны год... Наогул, да сустрэчы! І ён накіраваўся ў рэктарат па дакументы. Другі раз здзівіўся, калі іх яму не аддалі.

Першага кастрычніка будзе ласкавы з'явіцца на заняткі! — сказаў яму напускаячы на сябе строгасць паўнаваты на твар мужчына, але не вытрымаў і ўсміхнуўся. Гэта, відаць, быў той самы чалавек, які чакаў яго ў Мінску. Анатоля ніяк не мог прыпомніць яго імя...

— Вы залічаны ў інстытут. Мы доўга спрачаліся, і толькі ваша выдатная р...

Даўняя дружба звязвае працоўных Гродзенскай вобласці і Беластоцкага ваяводства. Цяпер на Гродзеншчыну прыехаў вядомы ў Польшчы народны ансамбль песні і танца «Курпе зелёнэ». Самадзейныя артысты Беластоцкага выступілі ў раённым цэнтры Воранава, у калгасе «Прагрэс», на сцэне гродзенскага Палаца культуры хімікаў.
НА ЗДЫМКУ: удзельнікі ансамбля перад канцэртam у Гродна.
Фота А. ПЕРАХОДА.

Рыгор БАРАДУЛІ

ПЛІТЫ

Анатолю АНІКЕЙЧЫКУ, аўтару мемарыяльнага комплексу «Пры» каля ўшацкае вёскі Пліна.

Анатоля Анікейчык,
Па дысцыпліне — двойка!
Да дырэктара з бацькам прыйдзеш!
Як не быць настаўніцы ў крыўдзе, —
Натварыў шкоды:
Вырваў старонкі
З журнала першага класа
Ушацкай сярэдняй школы
Сорака чацвёртага года.

Цяжка паварушыць старое.
Не адарваць старонкі
Ад умуражэлай аблогі —
Апалі,
Як нямыя аблокі...
Па гулкіх старонках —
Чыгунных плітах,
Жалобую апавітых,

Пераклічка
Праз трыццаць гадоў.
Незагойная памяць жывая
З блакаднага забыцця вырывае
Імёны бацькоў і братоў
Першакласнікаў колішніх —
Імёны помнікаў
Шаснаццаці партызанскіх брыгад.
Зноў
Дротам калючым коleşся,
Здзічэлы агрэст прыгад!

ІІ
Ржавець у балючай зямлі
Адсырэлым набоям.
Прозвішчы пачалі
Ападаць глухім лістабом:

Аўдошка, Апёнак,

бота па скульптуры вылучыла. Бывайце здаровы!

— Купалу я ведаю ў твар...
Фраза гэта была сказана мімаходам. Ён нават не вылучыў яе асобна інтанацыяй, не падкрэсліў націскам. Проста так і сказаў: «Купалу я ведаю ў твар». І размова пацякла далей. Але адмаўца ад гэтых слоў я ўжо не мог і пачаў раз-пораз закідваць «вуды», намаганьчыся вярнуць размову на тое ж месца.

— Бюст для нью-йоркскага Араў-парка — гэта адзін з апошніх маіх помнікаў Купалу. А перад тым былі — мемарыяльны комплекс у парку Купалы ў Мінску і надмагільны помнік на Ваенных могілках. Толькі гэта — канчатковыя вынікі работы. А пошукаў было во колькі! — і ён абвёў майстарню рукою, паказваючы на верхнія стэлажы, дзе стаяла з паўдзсятка, а мо і болей, бюстаў са знаёмымі купалаўскімі рысамі.

— Спачатку збіраў і вивучаў усе існуючыя фота Купалы. Дзсяткі разоў ляпіў яго галаву. І хутка ўжо мог без фота — па памяці ўзнавіць кожную зморшчынку на яго твары.

Ён гаварыў не без гордасці, але і без пахвальбы. Адчувалася, што за гэтым — сотні гаўдзі працы, бяссонныя ночы, цяжар думак і здагадак, нават хвіліны адчаю, калі непаслухмяны матэрыял не хацеў паддавацца здранцвелью ад нервовага напружання пальцам, і ён далонню змянаў камяк гліны ці пластыліну і пачынаў усё з пачатку.

3 КУПАЛАМ У АМЕРЫКУ

Яны ехалі ў ЗША ўдваіх — Андрэй Макаёнак і Анатоль Анікейчык. Некалькімі тыднямі раней ад родных берагоў адчалі парадом, на борце якога быў незвычайны груз — у вялікім кантэйнеру, старанна запакаваны, ляжаў бюст Купалы.

Амерыка сустрэла іх цудоўным надвор'ем. У Араў-парку аksamіт травы яшчэ не кранула першая жаўцізна. Ноччу прайшоў буйны, але зусім кароткі дождж, так што к дзсяці гаўдзінам пад промнямі сонца трава падсохла.

Да пачатку ўрачыстасцей заставалася не так многа часу, і Анатоль стаў дапамагаць замацоўваць на ранейшыя месцы знятыя перад дажджом транспаранты і плакаты...

Успомніць зараз, хто што гаварыў — вельмі цяжка. Але тую раптоўную сцішанасць сярод прысутных, калі белая пакрывала павольна спаўзла і ім адкрыўся бюст пээта, Анікейчык памятае добра.

Купала глянуў на Новы свет вачыма поўнымі журбы і самоты. Нябачны вецер з-за спіны наставіў каўнер яго паліто, збіў на лоб пасму валасоў. Ён глядзеў кожнаму ў твар, нібы пытаўся: ну, як вам тут, на чужыне? Ведама, што не саладка...

Анатоль зразумеў, што не памыліўся, калі ляпіў Купалу менавіта такога, а не гераічнага, вясёлага, аптымістычнага. Што сум і самота павінны быць у яго вачах, а яшчэ абавязковая спагада, як ціхі ўсплэск радка «Як я вас разумею...»

Прымалі іх з Макаёнкам па-шчырасці цёпла. Сяброў было шмат. Шмат запрашэнняў у госці, шмат размоў, успамінаў. Запомніліся абодвум вечары ў суайчыннікаў, павольныя гаворкі... Раптам ціхенька зацягне нехта: «Успомні мяне, мама...» І песня, далёкая і блізкая, такая збавіцельная, як кладка праз бездань, затрапечаная нечаканай начной птушкай у цюлі аконнай фіранкі і вырвецца ў нязвыклую цемру амерыканскай ночы.

Было шмат вольнага ад сустрэч і гутарак часу, калі, пакінутыя сам-насам, Макаёнак і Анікейчык мелі магчымасць

заглядаць у выставачныя залы, у майстарні да мастакоў і скульптараў, гаварыць з імі аб законах і прызначэнні мастацтва. Пабывалі і на Брадвее, і ў славуітым Грынвіч-Вілідж, дзе вольная багема твораць свае «цуды», глынуўшы добрую дозу спіртнога ці наркатыкаў. Іншы раз, разглядаючы тварэнні амерыканскіх мастакоў ці скульптараў, Анатоль дзівіўся раптоўнасці і смеласці іх пошукаў і знаходак, і ў той жа час адчуваў, што за шыльдай арыгінальнага мастацкага метаду крыецца душэўная разгубленасць і збянтэжанасць. І ўсе гэтыя калажы, мобілі і іншыя «вынаходніцтвы» ўжо гаварылі не аб арыгінальнасці думкі, а аб бяссілі перамагчы сваю збянтэжанасць. Мастацтва, якому было зусім не да чалавека, і людзі, якім было не да мастацтва, — такая карціна сваёй бяссэнсавасцю прымушала здрыгануцца.

Пасля ўсёй стракатасці і тых мастацкіх «гоп-падкідэсаў», якіх Анатолю давялося наглядзецца за час вандравання па Штатах, страшэнна захацелася дамоў, у сваю майстарню, зноў рабіць пластылінам «нашлёпкі» будучых работ, змянаць іх, пачынаць спачатку.

На развітанне зазірнулі ў Араў-парк. На алеі помнікі Пушкіну, Шаўчэнку, Уітмену. Ну, што ж, дзядзька Янка, кампанія ў цябе вельмі прыстойная. Бывай!

—...Вельмі шмат механічнай работы — малатком, малатком, малатком... Вось такая спецыфіка.

— Даводзіцца працаваць з рознымі матэрыяламі — граніт, мрамур, гіпс, бронза кованая... Любімы? З больш мяккімі, вядома, лягчэй і прасцей. А з каменем трэба паспрачацца. Камень трэба разгадаць — кожную жылку прачытаць, каб ён потым не выкінуў што-небудзь нечаканае. Гэта — як варажба па руцэ... Камень ёсць камень — граніт, мрамур. Ну, разгадаў яго, «прачытаў», як пласты размешчаны, усё гэта — так сказаць, тэхналогія. А творчасць — гэта душа... Калі яна ўзрушана, калі глядзіш на каменную глыбу, а бачыш тое, што днямі мроілася, дзесьці ў закутках душы блукала, і ўжо ўпэўнены амаль — атрымаецца. Гэта — натхненне, галоўны стан душы! Дзеля гэтага жывеш.

ВЯРТАННЕ ДАМОЎ

Мяне не было ў Мінску з паўгода. Вярнуўшыся, я дзень напяралёт хадзіў па горадзе без асаблівай патрэбы, пакуль, нарэшце, не апынуўся на тралейбусным прыпынку насупраць цырка...

Сквер гэты я любіў асабліва ў такую пару — восенню, калі апалае лісце, яшчэ не размоклае ад кастрычніцкіх дажджоў, лёгка пазвоньвае пад нагамі. Гэты звон лістабою заўсёды нагадваў мне гук збітай конскай падковы, што пракацілася па бруку. І вось, трапіўшы зноў сюды, я пайшоў у «свой» сквер — у сквер Янкі Купалы...

Ён стаяў на высокім беразе ракі, у паліто, расхрыстаным на ветры, з кіем у стомленых руках. Разглядаў, здавалася, нешта перад сабой, але погляд ішоў аднекуль далёк. І ўявілася, як у халоднай маскоўскай кватэры не спіцца Купалу. Праз скавітанне завірухі і выбухі снарадаў ён чуе звон лістабою, бачыць родны Мінск, які там, за фронтам. І так хочацца яму зараз пайсці праз зіму, крочыць і крочыць, не ведаючы стомы, прыйсці і застыць вось так — на строме берага. А потым упасці і прытуліцца да зямлі, удыхаючы водар ліпавага лісця, душыцца ад шчасця і слёз і выціраць іх крысом пінжака.

І мне было ўсё роўна, хто гэта стварыў, ведаў бы — сказаў дзякуй. А калі і пазнаёміўся з аўтарам, не знайшлося сапраўдных слоў. Таму зараз пішу аб гэтым.

Алесь ГАУРОН.

Галы лясы.
Б'юцца ў неба
Лясныя жаўранкі —
Змоўкляы галасы...

III

Звугалеў алфавіт
Ад жудасці анямелых пліт.
Пліты,
Нібыта пліты
На крывавах тваіх вірах,
Вайны апраметная...
Зноў на мяне наганяе страх
Арыфметыка!
Лічыць не бяруся,
Бо ў скрусе
Баюся зблытаць
Учарныя пліты
Па ўсёй маёй Беларусі.

Трымае памяць мая няшчадна
Імёны ў мулкай ссабойцы.
Пліты...
Пліты...

Па іх вучыцца нашчадкам
Азбуцы нянавісці да забойцаў!

Тэатральная афіша

ГЕРОЙ П'ЕСЫ — РАБОЧЫ КЛАС

Драматычнаму калектыву Палаца культуры Мінскага аўтамабільнага завода хутка трыццаць. За гэты час самадзейныя артысты паставілі дзсяткі спектакляў па творах савецкай і рускай класікі. У іх ліку — «Хто смяецца апошнім» К. Крапівы, «Першы ўрок» К. Губарэвіча, «Лявоніха на арбіце» А. Макаёнка, «Ягор Булычоў і іншыя» М. Горькага, «Разлом» К. Транёва, «Лес» і «Даходнае месца» А. Астроўскага... Першым у рэспубліцы калектыву заваяваў ганаровае званне народнага. Нядаўна ён выступіў перад аўтазаводцамі з новым спектаклем — «Сталаяры», пастаўленым па аднайменнай п'есе Г. Бокарава галоўным рэжысёрам тэатра, народным артыстам СССР Дзміславам Стомам.

— Работа гэта была цяжкай і радаснай, — гаворыць Дзміслаў Францавіч. — Мы стараліся не дапусціць у ёй ніякай нацяжкі, недакладнасці, фальшы. Бо размова ідзе пра рабочага чалавека, яго адносіны да справы, яго гонар і сумленне. Герояў п'есы вызначае вера ў ачышчальную сілу душэўнага агню, без якога няма ні сталі добрарай, ні чалавека сапраўднага. Гарэніе чалавечых сэрцаў у рабоце, у адносінах да справы, да таварышаў — вось галоўная думка спектакля.

НА ЗДЫМКУ: народны артыст СССР З. СТОМА (у цэнтры) сярод удзельнікаў спектакля.

Фота У. КРУКА.

ШЫРОКАЯ

ПАПУЛЯРНАСЦЬ

Не толькі на радзіме, але далёка за яе межамі адзначана 70-годдзе Янкі Скрыгана. Папулярны штотыднёвік ГДР «Зонтак» прысвяціў юбіляру цэлую старонку. Тут змешчаны артыкул Н. Рандава «Янка Скрыган — адзін з буйнейшых беларускіх навілістаў», партрэт пісьменніка і яго апавяданне «Памяць зямлі».

Новая публікацыя вядомага нямецкага літаратуразнаўцы — вынік шматгадовага плённага вывучэння творчасці Я. Скрыгана, якое пачалося ў 1968 г. рэцэнзій на зборнік яго апавяданняў «Месячная ноч». Гэты артыкул — лепшае з таго, што напісана Н. Рандавам пра Я. Скрыгана. У ім раскрыта цесная сувязь пісьменніка з эпохай і літаратурным жыццём краю, зроблены глыбокі аналіз яго творчасці, дадзена высокая ацэнка ёй. «Калі запытаць у Мінску, — так пачынаецца гэты вялікі артыкул, — пра найбольш вядомага беларускага празаіка старэйшага пакалення, то вам перш за ўсё назавуць імя Янкі Скрыгана».

Шлях, пройдзены пісьменнікам, пакінуў глыбокі след на ніве роднай літаратуры. «Скрыган, — прадаўжае Н. Рандаў, — сваімі кнігамі, якія былі выдадзены ў сярэдзіне 30-х гадоў, разам з К. Чорным, М. Зарэцкім, П. Галавачом і інш. заклаў навілістычны традыцыі сучаснай беларускай літаратуры. Творы, напісаныя ім пасля 1956 г., дзякуючы высокай культуры мастацкага майстэрства, а таксама патрабавальнасці да слова, зрабілі вялікі ўплыў на многіх маладых беларускіх пісьменнікаў... Яго аўтарытэт, пачынаючы з сярэдзіны 50-х гадоў, нязменна ўзрастае».

Я. Скрыган паказаны ў артыкуле як пісьменнік нацыянальны, сапраўднаму народны. «Скрыган надае беларускаму характару спецыфічнае індывідуальнае выяўленне і надзвычай чароўна сочыць, як з рознакаляровай карціны шмат-

лікіх праявітых твораў, звязаных аднолькавымі дзеючымі асобамі ці аднолькавымі сюжэтам, узнікае рэальнае ўяўленне пра... народ, якое перадаецца з такой пераканаўчай яснасцю, як ні ў адным з другіх твораў сучаснай беларускай літаратуры».

Цесная сувязь з народам, закладанасць яго лёсам выяўляюцца ў паглыбленай зацікаўленасці пісьменніка да маральных праблем жыцця, таму галоўнае ў паказе яго герояў — выпрабаванне на чалавечую годнасць.

Н. Рандаў лічыць беларускага празаіка адным з лепшых майстроў аўтабіяграфічнага апавядання, літаратурнага партрэта. Ён пакінуў людзям незабыўныя малюнкі эпохі, вобразы любімых пісьменнікаў: К. Чорнага, М. Зарэцкага, Ц. Гартнага, П. Галавача. Яны, як усё створанае пісьменнікам, напісаны з вялікай любоўю, сагрэты цёпльнаю яго шчодрай душой, такія звычайныя і простыя і ў той жа час складаныя і мнагагранныя, як само жыццё.

Але, бадай, найбольш шырока і ўсебакова раскрыты аўтарам артыкула асаблівасці майстэрства пісьменніка, вызначаны грані яго таленту, паказана тое спецыфічнае, што робіць Я. Скрыгана мастаком самабытным, арыгінальным, непаўторным — творчай індывідуальнасцю. «Мастацкае ўздзеянне твораў Скрыгана... залежыць перш за ўсё ад яго вялікага моўнага і кампазіцыйнага майстэрства... Ён можа некалькімі штырамі выказаць самае галоўнае». У своеасаблівай кампазіцыйнай кнігі «Кругі» Н. Рандаў бачыць правобраз «рамана развіцця».

І, нарэшце, яшчэ адзін штырх да партрэта мастака і чалавека Я. Скрыгана. «Ідзе гаворка пра апавяданні ці замалеўкі, успаміны ці літаратурныя партрэты — усё гэта, калі сказаць словамі Гётэ, частка адной «вялікай веры», што адзначана пчаткай той маральнай чысціні, якая складае, пэўна, самую істотную характэрную рысу гэтага пісьменніка».

Артыкул Н. Рандава ўсебакова раскрывае шматгранную і багатую творчую асобу беларускага пісьменніка. Ён паказаны як таленавіты празаік, тонкі псіхалаг, выдатны знаўца душы свайго народа, цудоўны майстар слова, мастак вялікай культуры.

У. САКАЛОЎСКІ.

Бурак,
Грак,
Дук, Дзярыба,
Жаўранак, Жарнасек,
Лукашонак,
Кабяк, Карабань,
Лабань, Люцько,
Мамайка,
Роўба,
Смаргун,
Цвяцінскі,
Якута, Ярмош...
Пакута,
Сябе ў журбе,
Змож!
Ціша цяжкая
У смутку журыцца.
Рэха гукае
Балоты, ляды...
— Хто сёння дзяджурны!
Час адказвае:
— Усе пайшлі на прарыў блакады...

Бодем цягне
Ад кожнай імшарынкі.
На прагаліны

Самадзейныя артысты з саўгаса «Баравікі» Светлагорскага раёна любяць прыехаць да суседзяў з канцэртаў васьмю так, на імклівай тройцы, каб адразу ў глядачоў узнік святочны і вясёлы настрой.

ЭКСПЕДЫЦЫЯ Ў ГІСТОРЫЮ ПАЛЕССЯ

З паездкі па сёлах Палесся вярнулася этнаграфічная экспедыцыя Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея. У аддаленых вёсках набыты старадаўнія прылады працы, народная вопратка, сялянскае начынне, характэрныя для гэтага краю. Вялікую навуковую цікавасць уяўляюць вырабы прыкладнага мастацтва — мужчынскія і жаночыя сарочкі, наміткі, паясы-крайкі, хусткі, кофты, світкі, так званыя латухі (жаночыя паліто), спадніцы, фаргухі.

— Сабранае народнае адзенне разнастайнае па пакрыці, каларыту і арнаменту, — гаворыць навуковы супрацоўнік музея А. Барысавец. — У ім увасобіліся эстэтычныя ідэалы і мастацкія густы сялян. Гэта своеасаблівая і яркая з'ява ў матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў. Яна цікавая і як калектыўны народны твор, які ўабраў лепшыя дасягненні свайго часу ў мастацтве вышывак, узорнага ткацтва, гафтавання і карункапляцення.

Амаль усе вырабы расшыты чырвоным арнамантам, радзей чырвона-чорным або чырвона-жоўтым. Спалучэнне белага з чырвоным, якое ўтварае чыстую, ясную і радасную гаму, мае глыбокія гістарычныя карані. У старажытнасці чырвоны колер лічыўся сімвалам жыцця, а нанесены па каўняры, рукавах, падолю, грудзях сарочкі арнамент быў «аберагальным знакам».

У музей паступілі таксама прадметы народнага рамства, сялянскага побыту, сельскагаспадарчых прыладаў. Тут і самаробны серп, і вулей з калоды, і калыска, дзетка для цеста, і сявенька з карэньняў сасны, керамічныя збанкі, глечыкі, міскі і іншыя рэчы.

СПОРТ

Шмат яркіх спартыўных паездаў пакінуў нам 1975 год. Сёння мы запрашаем чытачоў зноў успомніць аб найбольш прыкметных вехах года.

Пачнем са **СТУДЗЕНЯ**. Асабліва вызначыўся мінчанін А. Грыгор'еў. На зімнім чэмпіянаце краіны па лёгкай атлетыцы ён першынаставаў у скачках у вышыню.

У **ЛЮТЫМ** на VIII зімовай Спартакіядзе прафсаюзаў СССР 18-гадовая студэнтка Беларускага дзяржаўнага інстытута фізкультуры Н. Зялова заваявала званне чэмпіёнкі па горналыжным спорту.

САКАВІК. В. Шарый устанавіў сусветны рэкорд для штангістаў сярэдняй вагі.

У **КРАСАВІКУ** на міжнародным жаночым турніры па фехтаванні Кубак Беларускай ССР дастаўся мінчанцы А. Бяловай. Т. Чуміна (Віцебск) перамагла ў скачках на батуце на Усесаюзным мемарыяле лётчыка-касманauta СССР Г. Дабравольскага.

У **МАЙСКИХ** стартах лёгкаатлет В. Мяснікоў устанавіў новы ўсесаюзны рэкорд у бегу на 110 метраў з бар'ерамі.

ЧЭРВЕНЬ. У фінале VI Спартакіяды народаў СССР выдатна

выступілі беларускія фехтвальшчыкі, якія заваявалі дзюжое агульнакаманднае месца. У асабистых турнірах залатымі медалямі ўзнагароджаны А. Бялова і У. Расолька.

У гарачыя дні **ЛІПЕНЯ** не менш «гарачымі» былі спаборніцтвы цяжкаатлетаў на вільнюскім памосце, дзе В. Шарый

свету па грэблі яркую перамогу атрымаў наш экіпаж байдаркі-двойкі — М. Астапковіч і У. Вараб'еў.

Мінскія барцы П. Лось і А. Марковіч сталі чэмпіёнамі свету сярод моладзі ў балгарскім горадзе Хаскава, а ў Афінках Гімн Савецкага Саюза гукаў у гонар перамогі нашай

ным прызёрам. У сталіцы нашай Радзімы В. Шарый, выступаючы ў сярэдняй вагавай катэгорыі, быў мацнейшым у рыўку і суме двухбор'я.

У Мюнхене на чэмпіянаце свету па стральбе савецкі квартал, у саставе якога быў мінчанін А. Кядзяраў, аказаўся самым меткім у практыкаванні «бегучы кабан».

У пачатку **КАСТРЫЧНИКА** папоўніў сваю калекцыю спартыўных трафэяў В. Гурны. Ён стаў абсалютным чэмпіёнам кантынента на першым чэмпіянаце Еўропы па парашутнаму спорту, які праходзіў у Югаславіі.

Футбалісты мінскага «Дынама» атрымалі права ў 1976 годзе выступаць у вышэйшай лізе.

У **СНЕЖНІ** прыемная вестка прыйшла ў Беларусь з Каўнаса. Мінская спартакаўка Н. Дзяменцьева выйграла Кубак СССР па фехтаванні.

Зрабіўшы кароткі экскурс у спартыўны летавік 1975 года, мы яшчэ раз успомнілі аб найбольш значных дасягненнях беларускіх спартсменаў на ўсесаюзнай і міжнароднай арэнах. Спартакіядны год, які прынёс нам столькі радасных імгненняў, — ужо гісторыя. Наступіўшы год — алімпійскі. Думаецца, што беларускія аматары спорту не адзін раз пачуюць радасныя весткі з далёкага Манрэалю.

ЯРКІЯ ВЕХІ

заваяваў «золата», упрыгожыўшы спаборніцтвы трыма сусветнымі рэкордамі.

У Ленінградзе спаборнічалі гімнасты. Званне абсалютнай чэмпіёнкі Спартакіяды заваявала адразу дзве спартсменкі: В. Корбут (Беларусь) і Н. Кім (Казахстан). Мінчанін М. Нядбальскі стаў мацнейшым на брусах.

Цяжкаатлетаў і гімнастаў падтрымалі лёгкаатлеты. Вышэйшыя ўзнагароды ўручаны М. Грэбневу, А. Грыгор'еву, А. Федарчук і Я. Гаўрыленка.

ЖНІВЕНЬ для беларускіх аматараў спорту быў яшчэ больш радасным. У Італіі на першынастве Еўропы сярод юніёраў «золата» здабылі грабцы В. Раманоўскі і З. Сарока. У Бялградзе на чэмпіянаце

спартсменкі А. Федарчук на юніёрскім чэмпіянаце Еўропы. У Ніцы Г. Грыгор'еў і М. Грэбнеў выйшлі пераможцамі розыгрышу Кубка Еўропы па лёгкай атлетыцы.

Спартыўны **ВЕРАСЕНЬ** для беларускіх спартсменаў пачаўся з трыумфу І. Бурай, якая заваявала ў Францыі на чэмпіянаце Еўропы па скарасных відах падводнага плавання тры залатыя медалі.

Увагай спартыўнага свету ў вераснёўскія дні завалодалі Мінск і Масква, дзе праходзілі сусветныя форумы па барацьбе і цяжкай атлетыцы. У родных сценах званне чэмпіёна свету па класічнай барацьбе заваяваў У. Зубкоў, прычым чацвёрты раз запар, а самбіст В. Кардаполаў стаў сярэбра-

ФАЗАНЫ Ў ПРЫБУЖЖЫ

Над хмызнякмі ўзнялася чарада фазанаў...

Гэтыя буйныя чырванавата-каштанавыя птушкі вандруюць у зарасніках, харчуюцца насеннем дзікіх і культурных раслін, насякомымі, знішчаюць каларадскага жука і яго лічынкі.

Лятаюць яны мала і ўзнікаюць толькі ў выпадку небяспекі, а таксама каб уладкавацца на начлег на ніжніх суках дрэў. На дзіва прыгожыя ў палёце фазаны-пеліні. На золку ў прамежах сонца прывабна ззяе іх залаціста-аранжавае апярэнне.

У Беларусь фазанаў завезлі сем гадоў назад з Чэхаславакіі і выпусцілі на тэрыторыі Белаўежскай пушчы. А праз год гэтых даўгахвостых прыгожых птушак можна было сустраць за 60 кіламетраў ад запаведніка. Цяпер яны рассяліліся амаль па ўсёй заходняй частцы Брэсцкай вобласці, пераважна ўздоўж берагоў Заходняга Буга, дзе шмат ліставых лясоў, парослых хмызнякмі і ягаднікамі палян.

ЗЯМЛЯ І ЧАС

Цікавую знаходку выявілі вучоныя Інстытута геахіміі і геафізікі Акадэміі навук Беларускай ССР. На глыбіні 900 метраў у Беларускай Палессі яны знайшлі рэшткі вулканічных «бомбаў».

Устаноўлена, што 275 мільёнаў гадоў назад на месцы сённяшняга Палесся, у Прыпяцкай упадзіне, існавала мора. На дне яго бушавалі вулканы, узнікаючы на паверхню конусападобныя астравы. Потым падводныя вулканы ператварыліся ў «звычайныя», наземныя. Было гэта... сто мільёнаў гадоў назад. Жыхары Лоева, Брагіна і іншых палескіх гарадоў нават не падзраюць, што жывуць сёння на кратэрах некалі бушавалых вулканаў.

навіны філатэліі

Штогод Міністэрства сувязі СССР выдае паштовыя мініяцюры, прысвечаныя вядомым дзеячам КПСС і Савецкай дзяржавы. Летась такіх марак было выдадзена некалькі. Раскажам толькі аб некаторых з іх.

Паштовая мініяцюра, прысвечаная 90-годдзю з дня нараджэння Я. Свядлова — буйнейшага арганізатара і будаўніка Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, была выпушчана ў чэрвені.

У кастрычніку была пушчана ў абарачэнне паштовая марка, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння М. Калініна, дзеяча Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, Героя Сацыялістычнай Працы, члена КПСС з 1898 года. Міхаіл Іванавіч актыўны ўдзельнік Лютаўскай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, неаднаразова быў у Беларусі. У 1919 годзе па рэкамендацыі У. І. Леніна быў абраны Старшынёй Усерасійскага Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта, а ў 1922 годзе — Старшынёй ЦВК СССР. З 1938 па 1946 год з'яўляўся Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Наступная марка з гэтай серыі прысвечана 100-годдзю з дня нараджэння Анатоля Луначарскага, які ўнёс велізарны ўклад у справу стварэння сацыялістычнай культуры.

Паштовыя знакі выпушчаны чатырохмільным тыражом.

Л. КОЛАСАЎ.

ГУМАР

Малады чалавек, выходзячы з тэатра, пытаецца ў прыяцеля:

— Як табе ўдалося разгледзець што-небудзь на сцэне? Перад табою сядзела такая агромністая дама!

— Гэта было няцяжка: у яе была праклата мочка вуха.

— Ведаеш, што зрабіў адзін шатландзец, знайшоўшы на вуліцы пакет з мазольным пластырам?

— ???

— Неадкладна купіў сабе цесныя чаравікі.

Размаўляюць дзве суседкі:

— Я часта слухаю вашага папуся. Калі акно адчынена, зусім добра чуваць. Вельмі забайная птушка.

— Так, але забайней за ўсё, калі ён перадражнівае майго мужа, як той іграе на трубе.

— Неверагодна! А як папусяй трымае трубу?

Дзеянне адбываецца ў ПАР. У царкву ўваходзіць негр. Служка кажа яму:

— Ты хіба не ведаеш, што неграм уваход забаронены?

— Але я прыйшоў мыць падлогу...

— Добра, але калі я толькі зайважы, што ты молішся...

Пракладваючы трасу чыгункі, інжынер зайшоў у адзін сялянскі дом і сказаў гаспадару:

— Чыгуначнае палатно будзе праходзіць праз ваш дом.

— Не маю нічога супраць.

Але вы можа гамыляецеся, калі думаеце, што кожны раз, калі будзе праходзіць поезд, я стану адчыняць і зачыняць дзверы.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44. ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Зак. 115.